

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 135/2021
22.04.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у правној ствари тужиоца „АА“ ДОО експорт-импорт из ..., Република ..., ул. ..., чији је пуномоћник Војислав С. Недић, адвокат из ..., ул. ..., против туженог „Luka Food“ ДОО из Београда, Умчари, ул. Моше Пијаде број 58, чији је пуномоћник Драгош Цукавац, адвокат из ..., ул. ..., ради дуга, вредност предмета спора 41.580,00 евра, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр. 1629/19 од 11.06.2020. године, у седници већа одржаној дана 22.04.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр. 1629/19 од 11.06.2020. године, са допунским решењем о трошковима поступка Пж бр. 1629/19 од 12.11.2020. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 5132/18 од 04.12.2018. године одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да тужиоцу исплати износ од 41.580,00 евра са законском затезном каматом од 14.06.2016. године до исплате. У ставу другом обавезан је тужилац да плати туженом износ од 269.034,00 динара на име трошкова парничног поступка.

Привредни апелациони суд је пресудом Пж бр. 1629/19 од 11.06.2020. године преиначио првостепену пресуду и обавезао туженог да тужиоцу исплати износ од 41.580,00 евра са законском затезном каматом од 14.06.2016. године до исплате. Решењем Пж бр.1629/19 од 12.11.2020. године, Привредни апелациони суд је на предлог тужиоца донео допунско решење о трошковима поступка тако што је преиначио решење о трошковима поступка садржано у првостепеној пресуди и обавезао туженог да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 566.805,00 динара.

Против другостепене пресуде и допунског решења о трошковима поступка тужени је изјавио благовремену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

У одговору на ревизију тужилац је оспорио ревизијске наводе и предложио да се ревизија туженог одбије као неоснована, а трошкове ревизијског поступка је одређено тражио.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских разлога прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр.72/11 ... 18/20) Врховни касациони суд је нашао да ревизија туженог није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању парничне странке су биле у пословном односу по основу купопродаје воћа које је дефинисано уговором од 07.09.2015. године. Тужилац је као продавац испунио своју уговорну обавезу и туженом испоручио уговорену количину воћа и за то испоставио три фактуре. Тужени је две фактуре платио на рачун тужиоца, али уплата по трећој фактури број 031-15 од 09.12.2015. године у износу од 41.580,00 евра није прокњижена на рачуну тужиоца. Испитујући околности које су довеле до изостанка уплате на рачун тужиоца, првостепени суд је утврдио да је тужени примио имејл поруку дана 10.12.2015. године у 20:11 часова са имејл адресе коју је у пословној кореспонденцији користио тужилац, те да је наведена електронска порука садржала измењене инструкције за плаћање рачуна број 031-15 од 09.12.2015. године – уместо на текући рачун отворен у ..., захтевано је да се уплата изврши на назначен текући рачун у пословној банци у ... Тужени је у складу са инструкцијама за плаћање из наведене имејл поруке, новчани износ од 41.580,00 евра по рачуну бр.031-15 од 09.12.2015. године уплатио на текући рачун отворен у ...

На основу утврђеног чињеничног стања првостепени суд закључује да се на пословни однос између странака има применити Конвенција Уједињених нација о уговорима о међународној продаји робе (Бечка конвенција), као део националног права Републике Србије, те да су у конкретном случају испуњени услови за примену члана 79. Бечке конвенције којим се регулише ослобођење од одговорности дужника за немогућност испуњења обавезе. Првостепени суд оцењује да се злоупотреба тужиоцеве имејл адресе која се у конкретном случају несумњиво догодила, може окарактерисати као сметња која је била ван контроле туженог, те да није било рационално да тужени узме у обзир наступање сметње, имајући у виду уобичајени начин на који се одвијала пословна сарадња странака, нити је могао на било који начин да избегне или савлада ову препреку.

Како је утврђено да тужилац није послао спорни имејл од 10.12.2015. године у 20:11 часова туженом у коме је измењена инструкција за плаћање по предметној фактури, те како првостепени суд закључује да због несавладивих препрека нема ни одговорности туженог за уредно испуњење обавезе, то је тужбени захтев за исплату износа од 41.580,00 евра одбијен.

Привредни апелациони суд прихвата чињенично стање утврђено од стране првостепеног суда, као и избор материјалног права релевантног за разрешење предметног спора, али закључује да је првостепени суд приликом одлучивања о тужбеном захтеву погрешно изабрао члан 79. Конвенције, на чијој одредби је засновао своју одлуку. Према становишту другостепеног суда, у конкретном случају се није радило о потешкоћама у извршењу обавезе, нити о неотклоњивим сметњама, јер је тужени могао са повећаним степеном пажње посумњати у истинитост имејла којим је промењена инструкција за плаћање предметне фактуре, те да је у том смислу могао предузети одговарајуће радње ради испитивања свих околности везаних за овај случај. Из наведених разлога, другостепени суд закључује да тужени није испунио своју обавезу исплате цене, те да је у складу са одредбом члана 53. Бечке конвенције у обавези да исплати износ од 41.580,00 евра тужиоцу, због чега је преиначио првостепену одлуку и усвојио тужбени захтев.

Ревизијом туженог оспорава се изнето становиште другостепеног суда. По наводима ревидента другостепени суд паушално тумачи одредбе Конвенције и позива се да начела која суштински не чине њен део, већ представљају саставни део облигационог права Републике Србије. Сматра да се у конкретном случају мора применити одредба члана 79. Бечке конвенције јер из утврђених чињеница произилази да тужени у време закључења уговора није могао предвидети хакерски упад на електронску адресу тужиоца и генерисање лажне поруке са те адресе, јер се то никада није догодило у дугогодишњој успешној сарадњи тужиоца и туженог. Тужени није могао да избегне тешкоће будући да није имао разлоге да сумња да је дошло до било какве злоупотребе од стране трећег лица, те да је поступао у свему савесно и са пажњом доброг привредника.

Врховни касациони суд не прихвата ревизијске наводе туженог.

Суштина спора између парничних странака односи се на уредност испуњења обавезе туженог проистекле из међународног уговора о купопродаји робе, по ком је тужилац испоручио туженом уговорену количину робе и за то испоставио фактуру у износу од 41.580,00 евра. Имајући у виду утврђено чињенично стање, Врховни касациони суд прихвата материјално правни закључак другостепеног суда према ком тужени није испунио своју уговорну обавезу исплате цене, те да је у обавези да то учини.

Нису основани ревизијски наводи којима се ревидент позива на одредбу члана 79. Бечке конвенције. Наведеном одредбом регулисано је питање ослобођења од одговорности уговорне стране која не испуни своју обавезу, уколико докаже да је до неизвршења дошло због сметњи које је било ван њене контроле и да од ње није било разумно очекивати да у време закључења уговора сметње узме у обзир, да избегне или савлада такву сметњу и њене последице. Дакле, ради се о таквим сметњама на које уговорна страна није могла да утиче, али ни да их предвиди, односно савлада или избегне у ситуацији када су оне већ наступиле. Правилан је закључак другостепеног суда да сметње које су онемогућиле туженог да уредно испуни своју обавезу, нису такве природе да се могу подвести под оправдане разлоге за неиспуњење обавезе предвиђене Конвенцијом. Приликом извршавања своје новчане обавезе, тужени није приступио са потребном пажњом која се у правном промету захтева, посебно имајући у

виду особености комуникације између уговорних страна код међународне продаје робе, која се најчешће обавља електронским путем. Електронска порука која је садржала измењене инструкције за плаћање, одступала је од уобичајне пословне праксе која се до тада одвијала између странака, и то како произлази из утврђених чињеница, из најмање два разлога: послата је ван радног времена (у 20:11 часова) и садржала је инструкцију за плаћања која пре тога никада није била издата од стране тужиоца – плаћање на текући рачун у ... Наведене чињенице су према оцени Врховног касационог суда, довољан основ за сумњу у истинитост и аутентичност овакве поруке, што је код таквих околности подразумевало појачану пажњу туженог приликом испуњења своје обавезе. Међутим, и поред постојања чињеница које су одступале од уобичајене пословне праксе између странака, тужени је поступио по датој инструкцији не проверавајући њену аутентичност, што значи да тужени није приступио са довољно пажње јер је наведену сметњу благовременим деловањем (провером код тужиоца да ли је предметни мејл аутентичан и да ли је то заиста његова инструкција), било могуће отклонити и савладати. Стога, тужени се не може позивати на члан 79. Конвенције који ослобађа одговорности за неиспуњење обавезе оног дужника који је и поред дужне пажње био онемогућен да испуни своју обавезу, што овде није случај, јер су сметње због којих тужени није испунио своју обавезу, могле бити отклоњене да је тужени поступао са пажњом која се у правном промету захтева.

Ревизијски наводи према којима тужени у време закључења уговора није могао предвидети хакерски упад на електронску адресу тужиоца и генерисање лажне поруке са те адресе, не могу се прихватити као основани. Ово из разлога што се код закључења уговора о међународној продаји робе где се комуникација обавља претежно у електронском облику, морају узети у обзир сви ризици таквог посла, рачунајући и могућност злоупотребе електронских налога преко којих се обавља та комуникација, будући да у свету савремене информационе технологије, тзв. хакерски напади нису реткост. Стога, према оцени овог суда, било је разумно очекивати да у време закључења уговора тужени узме у обзир могућност злоупотребе електронски генерисаних података, те да на сваку сумњиву околност благовремено реагује испитивањем свих околности, што у конкретном случају тужени није учинио. Из наведених разлога не могу се прихватити ревизијски наводи туженог да није могао разумно да избегне тешкоће само из разлога што је имејл адреса тужиоца била технички исправна и садржала податке који потврђују да је порука примљена са имејл адресе тужиоца, будући да су постојале друге објективне околности које су указивале на могућу злоупотребу, а које је тужени занемарио.

Код таквог стања ствари, Врховни касациони суд закључује да је другостепени суд правилно тумачио одредбу члана 79. Бечке конвенције, а потом и правилно применио материјално право из члана 53. Конвенције, на основу ког је преиначио првостепену пресуду и обавезао туженог да тужиоцу исплати новчани износ од 41.580,00 евра са припадајућом затезном каматом.

Ревизија туженог у делу у ком се оспоравају трошкови поступка досуђени допунским решењем од 12.11.2020. године, такође није основана. Из списка предмета произлази да је тужилац другостепену пресуду примио дана 04.09.2020. године, а предлог за доношење допунског решења о трошковима поднео је суду дана 14.09.2020. године, што значи да је предлог поднет у року од 15 дана прописан одредбом члана

356. Закона о парничном поступку. На основу таквог предлога Привредни апелациони суд је донео решење о трошковима поступка дана 12.11.2020. године. Имајући у виду наведено, нису основани ревизијски наводи да је другостепени суд приликом одлучивања о трошковима поступка учинио битну повреду поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, због чега изјављена ревизија ни у овом делу није основана.

То су разлози због којих је Врховни касациони суд применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку, одлучио као у ставу првом изреке пресуде.

На основу овлашћења из члана 165. став 1. Закона о парничном поступку, у ставу другом изреке одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова поводом одговора на ревизију, јер се не ради о трошковима потребним ради вођења парнице у смислу члана 154. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић